

Förslag till beslut

1. Direktionen för Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att anta förslag om revidering av ickevalsalternativet i upphandlingsdokument för LOV: Särskilt boende för äldre (2021-02-10 § 8) samt i LOU avtal om Wallinska äldreboende med Kavät Vård.
2. Direktionen för Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje ger förvaltningen i uppdrag att revidera upphandlingsdokument för LOV: Särskilt boende för äldre och LOU avtal om Wallinska äldreboende avseende ickevalsalternativet i enlighet med förslaget.
3. Direktionen för Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att revideringen av ickevalsalternativet i upphandlingsdokumentet för LOV: Särskilt boende för äldre och i LOU avtal om Wallinska äldreboende ska gälla från och med den 1 juli 2024.

Ann-Sophie Holgersson
Förbundsdirektör

Sammanfattning

Ärendet redogör för ett förslag på ändring av ett ickevalsalternativ vid erbjudande till personer om ledig plats på särskilt boende för äldre. En utredning av lagstödet presenteras och vilka effekter på långsiktig ekonomisk hållbarhet inom KSON-koncernen förslaget väntas ge.

Ickevalsalternativet är ett förutbestämt alternativ för hur platser erbjuds till äldre personer som inte vill eller har förmåga att välja särskilt boende själv. Idag innebär ickevalsalternativet ett erbjudande om första lediga plats på ett särskilt i Norrtälje kommun. Föreslagen ändring gäller från närhetsprincip till erbjudande av plats enligt

förutbestämd turordningslista på ett av Tiohundra AB:s särskilda boenden för äldre i första hand.

Ärendet tar sin utgångspunkt i budget 2024 och möjliga effektiviseringar som redogörs för (2023-12-07 § 128). Med ärendet påvisar förvaltningen en möjlig åtgärd att med revidering av upphandlingsdokument för LOV särskilt boende för äldre samt i LOU avtal om äldreboende bidra till kostnadseffektivisering inom KSON-koncernen. Förslaget väntas över tid leda till högre beläggningsgrad på särskilt boende för äldre som drivs av Tiohundra AB, samt bidra till att minska förvaltningens kostnader för särskilt boende.

Förslaget har sammanfattningsvis bäring på långsiktig ekonomisk hållbarhet och förändring av ickevalsalternativ föreslås gälla från och med den 1 juli 2024.

Beskrivning av ärendet

Ärendet redogör för ett förslag på ändring av ett ickevalsalternativ vid erbjudande om ledig plats på särskilt boende för äldre (säbo). En utredning av lagstödet presenteras och vilka effekter på ekonomisk hållbarhet inom KSON koncernen förslaget väntas ge.

Inledningsvis en presentation av ickevalsalternativet.

Ickevalsalternativet

Ickevalsalternativet är ett förutbestämt alternativ för hur platser erbjuds till äldre personer som inte vill eller har en förmåga att välja säbo boende själv. Idag innebär ickevalsalternativet att en person som inte vill eller har en förmåga att välja boende blir erbjuden första lediga plats på ett säbo i kommunen. Vid tillgång till flera lediga platser erbjuds personen plats enligt den så kallade närhetsprincipen på det boende som ligger närmast personens bostadsadress.

Ärendet redogör för möjligheten och förslag på att skriva om ickevalsprincipen. Förvaltningens förslag är att personen erbjuds första tillgängliga plats, i första hand på ett av Tiohundra ABs särskilda boenden för äldre. I andra hand plats på boende upphandlade enligt Lag om offentlig upphandling (LOU 2016:1145) samt Lag om valfrihetssystem (LOV 2008:962).

Förslaget från närhetsprincip till erbjudande av plats enligt förutbestämd turordningslista förutsätter en revidering av upphandlingsdokumentet för LOV särskilt boende för äldre samt i förvaltningens LOU avtal med Kavat Vård om Wallinska äldreboende i Norrtälje stad.

I tabellen framgår vilka särskilda boenden det finns för äldre, geografisk placering, volym, inriktning samt utförare.

Säbo	Ort	säbo	Korttids	varav demens	Utförare
Attendo Balders Båge	Norrtälje	54		18	Attendo Sverige AB
Attendo Maria Winkvist	Norrtälje	54		36	Attendo Sverige AB
Attendo Vårdbo	Norrtälje	66		24	Attendo Sverige AB
Attendo Vegagatan	Norrtälje	80		40	Attendo Sverige AB
Humana Norrtälje hamn	Norrtälje	80		40	Humana Omsorg AB
Humana Norrtälje Björnö	Norrtälje	60		10	Humana Omsorg AB
Wallinska	Norrtälje	38		8	Kavat Vård AB
Krögaren	Rimbo	19		19	Kavat Vård AB
Muraren	Rimbo	27		18	Kavat Vård AB
Granparken	Norrtälje	48		8	Norlandia Care AB
Eneberg	Norrtälje	72		25	TioHundra AB
Ängsgården	Norrtälje	31	11	0	TioHundra AB
Rosenlundsgården	Bergshamra	13		7	TioHundra AB
Blidösundsgården	Blidö	14		0	TioHundra AB
Elmstagården	Väddö	53	4	6	TioHundra AB
August Jansgården	Hallstavik	36		36	TioHundra AB
Kristinagården	Hallstavik	46	5	0	TioHundra AB
Bergshyddan	Rimbo	30		0	TioHundra AB
Birgittagården	Rimbo	62	10	40	TioHundra AB
Solbacka demensboende	Norrtälje	64		64	Vardaga
Stora Rospiggen		80		40	
		1027		439	

Nuvarande kostnader

Vid placering på särskilt boende för äldre (säbo) betalar förvaltningen en dygnsavgift till det boende där personen placeras.

- Vid placering på boende enligt LOV och LOU betalar förvaltningen mellan 1801–1974 kr per dygn för somatikplats och 1745–2220 kr för demensplats.
- Ersättningen för demensplats i LOU avtal är lägre än somatikplatser i LOV avtal.
- Vid placering på boende som drivs i egen regi genom direkt avtal med Tiohundra AB betalar förvaltningen 1803 kr per dygn för somatikplats och 2033 kr för demensplats.

Utöver dygnskostnaden vid en placering betalar förvaltningen inget vid tomma lägenheter på de särskilda boenden som drivs av privata aktörer, bortsett från de dygn som betalas till samtliga boenden vid uppsägning av plats på boendet.

Utöver dessa rörliga kostnader som beror på placeringar och uppsägningar av platser betalar förvaltningen hyra för Tiohundras säbo boenden. De placeringar som sker på säbo boenden drivna av privata aktörer innebär därför i praktiken en merkostnad på grund av utebliven hyra vid tomma platser på något av Tiohundras säbo boenden.

De privata aktörerna i Norrtälje kommun har även möjlighet att sälja tomma platser på sina boenden till andra kommuner. Tiohundras boenden får inte sälja platser till andra kommuner.

Lagstöd

Lagen om valfrihetssystem (LOV 2008:962) är tillämplig när en upphandlande myndighet har beslutat att tillämpa ett valfrihetssystem för vissa tjänster inom hälso-, sjukvård samt service och omsorg. I 9 kap. 2 § LOV framgår att om en enskild inte vill eller kan välja leverantör ska det finnas ett så kallat ickevalsalternativ som den upphandlade myndigheten har beslutat om i förväg. Den upphandlade myndigheten får inte slumpvis välja bland de leverantörer som den tecknat avtal med eller rangordna leverantörerna. Ickevalsalternativet ska vara konkurrensneutralt mellan de leverantörer som tecknat avtal med den upphandlande myndigheten. Det är kommunerna och regionerna, som själva avgör vad ickevalsalternativet ska vara.

I lagkommentar till propositionen (2008/09:29) tillhörande lagen om offentlig upphandling (LOU 2016:1145) framkommer vidare att man i förarbetena anser att det inte går att ange i lagstiftningen vad ickevalsalternativet ska vara, eftersom förutsättningarna för de olika tjänsterna som ska ingå i ett valfrihetssystem varierar. Som exempel på ickevalsalternativ anges att den upphandlade myndigheten använder sin egenregi verksamhet när den anvisar någon av sina utförare enligt en turordning som uppställts i förväg, alternativt använder sig av närhetsprincipen.

I förvaltningens fall är egenregi verksamheten Tiohundra AB.

Ekonomiska konsekvenser

Föreslagen ändring har bäring på långsiktig ekonomisk hållbarhet genom att den väntas leda till högre beläggningsgrad på särskilt boende för äldre (säbo) som drivs av Tiohundra AB, samt bidra till att minska förvaltningens kostnader för säbo. Detta då förvaltningen betalar hyra för de boenden som drivs i "egen regi" via helägda Tiohundra AB.

I beräkning av kostnadseffektivitet och räkneexemplen nedan utgår förvaltningen från 100 % beläggning. I realiteten är dock en beläggningsgrad på ca 99,5% beräknat på in och utflyttar, mer rimligt anser förvaltningen.

Att fylla upp säbo platser på boenden som drivs i privat regi och stå med tomma platser på boenden som drivs av Tiohundra AB medför förutom dygnskostnad för köpt plats på ett privatägt säbo boende, också en merkostnad för förvaltningen då tomma platser på ett Tiohundra boende medför hyreskostnader för förvaltningen - oavsett beläggningsgrad.

- För förvaltningen skulle full beläggning på Tiohundra säbo boenden innebära ca 800 tkr per år i hyresintäkter.

Förslaget väntas också ha bäring på ekonomisk hållbarhet ur ett koncernperspektiv.

- Tiohundra AB:s intäkter för fullbelagda lägenheter på sina säbo boenden väntas motsvara ca 1 mnkr per år.

Förvaltningens erfarenhet är att det är ca fem personer per månad som inte vill eller har en förmåga att göra ett eget val av säbo boende. Kostnadseffekterna per år är uppskattade och beräknade på fem platser i månaden som beläggs över tid tills beläggningsgraden är 100%. Jämförelsen har också utgått ifrån att det idag finns ca 10 tomma platser på Tiohundra AB:s säbo boenden.

Effekter för sammanhållen vård och omsorg

Uppdraget anses inte ha en inverkan på omsorgens kvalitet eller utförande.

Barnperspektiv

Uppdraget anses inte ha någon påverkan på kommunens barn eller unga då det enbart avser särskilt boende för äldre.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår en revidering av ickevalsalternativet i enlighet med det förslag som tjänsteutlåtandet redogör för, i syfte att bidra till långsiktig ekonomisk hållbarhet inom KSONs koncernen. Förslaget föreslås gälla från den 2024-07-01 för att redan under innevarande verksamhetsår kunna ge viss effekt.

Föreslagen ändring uppskattas över tid kunna medföra upp till ca 800 tkr per år i hyresintäkter till förvaltningen för lägenheter som jämförelsevis annars står tomma. Därutöver uppskattas föreslagen ändring med ett scenario över tid med full beläggning på Tiohundra säbo, kunna bidra till intäkter för Tiohundra AB på upp till motsvarande ca 1 mnkr per år. Det finns dock ingen exakthet i att dessa kostnadseffekter kan nås men föreslagen ändring väntas enligt förvaltningen ge betydande kostnadseffektivitet som motiverar ändringen.

Uträkningar av kostnadseffektivitet är att ses som något att utgå från, en analys och återspeglar inte med exakthet hur åtgärden konkret och framåtblickande kan komma att falla ut. Förvaltningens biståndshandläggare gör därutöver alltid individuella behovsbedömningar och arbetar personcentrerat vid handläggning av insatser för äldre personer. De ekonomiska effekterna av förslaget kan därför komma att ta tid. Det behöver också beaktas att målbilden full beläggning på Tiohundras säbo inte går att förutse eller garanteras. Mer troligt att utgå från 99,5 % beläggning.

Ändringen förutsätter kommunikering till berörda avtalsparter. Utförare med LOV avtal har 60 dagar på sig att betänka förändringen. Övrig utförare enligt LOU ska informeras skriftligen och samtycka till förändringen skriftligen.

Förvaltningens slutsats är att det finns lagstöd för föreslagen förändring.

Förvaltningens uppfattning avslutningsvis är att föreslagen åtgärd är ett viktigt steg att ta för att bidra till långsiktig ekonomisk hållbarhet och agera i linje med effektiviseringar som redogörs för i budget 2024 och verksamhetsplan 2024-2026 (2023-12-07 § 128).

Beslut skickas till

Region Stockholm (registrator.rlk@regionstockholm.se)
Norrtälje kommun (kommunstyrelsen@norrtalje.se)

Tiohundra AB (registrator@tiohundra.se)